

Roczny plan pracy z historii i społeczeństwa dla klasy IV szkoły podstawowej

Temat lekcji	Środki dydaktyczne	Zagadnienia, materiał nauczania	Odniesienia do podstawy programowej	Wymagania podstawowe Uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:	Liczba godzin
ROZDZIAŁ I: JA I MOJE OTOCZENIE						
1. Ja i moja rodzina	<ul style="list-style-type: none"> podręcznik, s. 6–9 zeszyt ucznia 	<ul style="list-style-type: none"> niepowtarzalność i wyjątkowość każdego człowieka potrzeby ludzkie: naturalne, bezpieczeństwa, przynależności, uznania i szacunku, samorealizacji społeczność jako środowisko funkcjonowania człowieka rodzina jako pierwsza społeczność w życiu człowieka rola rodziny w życiu człowieka rodzina dawniej i dziś 	1.1 1.2 1.3	<ul style="list-style-type: none"> określa, na czym polega wyjątkowość każdego człowieka wymienia potrzeby człowieka charakteryzuje rolę rodziny w życiu człowieka wyjaśnia termin <i>społeczność</i> tłumaczy, jakie przysługują mu prawa i i jakie ma obowiązki w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> omawia sposoby zaspokajania ludzkich potrzeb wymienia prawa i obowiązki rodziców określa, czym różni się dawna rodzina od rodziny współczesnej 	1
2. Moja szkoła	<ul style="list-style-type: none"> podręcznik, s. 12–15 zeszyt ucznia 	<ul style="list-style-type: none"> szkoła jako społeczność uprawnienia władz szkolnych statut szkoły prawa i obowiązki ucznia sposób działania rady samorządu uczniowskiego sposoby zapobiegania konfliktom szkoła dawniej i dziś 	1.5 1.6 1.7 1.8 1.9	<ul style="list-style-type: none"> opisuje szkolną społeczność podaje prawa i obowiązki ucznia określa, kto tworzy społeczność szkolną omawia kompetencje dyrektora szkoły, rady pedagogicznej, rady rodziców oraz rady szkoły wyjaśnia, dlaczego do szkolnej społeczności zaliczamy także rodziców tłumaczy, czym jest statut szkoły określa, czym zajmuje się rada samorządu uczniowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje podobieństwa i różnice w funkcjonowaniu człowieka w społeczności szkolnej i w rodzinie wyjaśnia termin tolerancja omawia różnice między szkołą dawną a szkołą współczesną 	1

				<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przykłady działania rady samorządu uczniowskiego w swojej szkole • podaje przykład postępowania zgodnego z zasadami tolerancji i sprawiedliwości • wymienia przykłady konfliktów i sposoby ich rozwiązywania • przedstawia sposoby zapobiegania konfliktom 		
3. Ojczyzna duża i mała	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 16–19 • zeszyt ucznia • mapa Polski • mapa najbliższej okolicy lub plan miasta • herb miasta lub regionu 	<ul style="list-style-type: none"> • określenie ojczyzny jako duchowego i materialnego dorobku minionych pokoleń • „małe ojczyzny” i ich tradycje • patriotyzm jako przywiązanie do ojczyzny • definicja patriotyzmu lokalnego • herby jako symbole poszczególnych miast i regionów 	II. 2.1 2.2 2.3	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: <i>ojczyzna</i> i „<i>mała ojczyzna</i>”, <i>patriotyzm</i>, <i>patriotyzm lokalny</i> • tłumaczy, kim jest patriota • podaje nazwy miejsc związanych z historią swojej „małej ojczyzny” • wymienia postacie związane z historią swojej miejscowości, rodzinnego miasta lub regionu • opisuje problemy społeczno-gospodarcze swojej „małej ojczyzny” • wskazuje na mapie Polski swoją miejscowość • odnajduje na planie miejscowości siedzibę władz lokalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyczyta wydarzenia historyczne związane ze swoją miejscowością • wymienia sposoby okazywania patriotyzmu w czasie wojny i w okresie pokoju • potrafi odszukać w prasie lokalnej i w internecie informacje na temat przeszłości swojej rodzinnej miejscowości • podaje przykłady patriotyzmu lokalnego • wskazuje największe atuty swojej „małej ojczyzny” • rozpoznaje herb miasta lub regionu, w których mieszka 	1

4. Mieszkamy w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 20–26 (w tym tekst źródłowy, s. 21) • zeszyt ucznia • mapa Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • pochodzenie słowa <i>Polska</i> • naród jako społeczność ludzi posługujących się tym samym językiem i związanych wspólną przeszłością • polskie symbole narodowe i ich pochodzenie • krainy historyczno-geograficzne Polski • mniejszości narodowe i etniczne na terenie współczesnej Polski • Polonia na świecie • mniejszości narodowe w przedwojennej Polsce 	II. 3.1 3.2 3.3	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnia pochodzenie nazwy <i>Polska</i> • wymienia symbole narodowe • podaje daty świąt narodowych • wyjaśnia znaczenie słowa <i>naród</i> • zna słowa hymnu narodowego i wie, kto jest ich autorem • nazywa krainy historyczno-geograficzne Polski • wyjaśnia terminy: <i>mniejszość narodowa</i>, <i>mniejszość etniczna</i> • wymienia mniejszości narodowe i etniczne mieszkające na terenie Polski oraz na wybranych przykładach opisuje ich kulturę i tradycje • tłumaczy znaczenie słowa <i>Polonia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pochodzenie symboli narodowych • omawia znaczenie świąt narodowych i przedstawia ich genezę • tłumaczy, czym są miejsca pamięci narodowej • określa różnice między poszczególnymi regionami Polski • wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkałe przez mniejszości narodowe • pokazuje na mapie świata miejsca, w których znajdują się największe skupiska Polonii • wymienia mniejszości narodowe, które żyły w przedwojennej Polsce 	1
POWTÓRZENIE MATERIAŁU I SPRAWDZIAN WIADOMOŚCI Z ROZDZIAŁU I						2
ROZDZIAŁ II: Z HISTORIĄ NA TY						
1. Historia – nasza przeszłość	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 30–33 • zeszyt ucznia 	<ul style="list-style-type: none"> • historia jako nauka o przeszłości • historia a baśnie i legendy • związki przyczynowo-skutkowe wydarzeń historycznych (przyczyna – dlaczego?, przebieg – w jaki sposób?, skutek – z jakim skutkiem?) • efekty pracy historyków 	II. 8.1 8.2	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest historia i przeszłość • tłumaczy, kim jest historyk • określa różnice między legendą i baśnią • odróżnia postacie historyczne od postaci legendarnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pochodzenie terminu <i>historia</i> • tłumaczy, dlaczego uczymy się historii • objaśnia znaczenie zdania: <i>Historia jest nauczycielką życia</i> • omawia, jakie są zadania historii 	1

				<ul style="list-style-type: none"> wskazuje przyczyny, przebieg i skutki wydarzeń historycznych podaje przykłady efektów prac historyków 	<ul style="list-style-type: none"> podaje po jednym przykładzie postaci baśniowej, legendarnej i historycznej przedstawia historię swojej miejscowości lub rodziny 	
2. Źródła historyczne	<ul style="list-style-type: none"> podręcznik, s. 34–39 zeszyt ucznia źródła historyczne, np. kronika szkoły 	<ul style="list-style-type: none"> źródła historyczne – ich podział i przykłady archeologia jako ważna nauka pomocnicza historii źródła historyczne i ich przechowywanie w muzeach, skansenach i archiwach ochrona zabytków metody badania wiarygodności źródeł 	8.2 8.3	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia terminy: <i>źródło historyczne</i>, <i>archeologia</i> określa, czym zajmuje się archeolog dokonuje podziału źródeł historycznych oraz podaje ich konkretne przykłady wymienia informacje, jakie możemy zdobyć na podstawie źródeł historycznych tłumaczy, na czym polega działalność archiwów, muzeów i skansenów wskazuje podobieństwa i różnice między muzeum a skansenem 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego historyk powinien czerpać informacje z różnych źródeł historycznych charakteryzuje nowoczesne metody badawcze dostrzega rolę, jaką odgrywają muzea, skanseny i archiwa w dziedzinie ochrony źródeł historycznych odpowiada, dlaczego zabytki podlegają prawnej ochronie tłumaczy, w jaki sposób chroni się źródła historyczne i zabytki wskazuje, gdzie znajduje się najbliższe muzeum objaśnia, w jaki sposób należy zachowywać się w muzeum 	1
3. Pamiątki i tradycje rodzinne	<ul style="list-style-type: none"> podręcznik, s. 42–44 zeszyt ucznia drzewo genealogiczne 	<ul style="list-style-type: none"> znaczenie pamiątek rodzinnych pojęcie rodu tradycje rodzinne jako czynnik łączący członków rodziny sposoby podtrzymywania tradycji genealogia jako nauka badająca historię rodziny 	1.4.	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na znaczenie pamiątek rodzinnych i podaje ich przykłady wyjaśnia, czym jest ród omawia, w jaki sposób kultywowanie tradycji umacnia poczucie wspólnoty w rodzinie określa, czym zajmuje się genealogia 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje sposoby kultywowania rodzinnych tradycji przygotowuje drzewo genealogiczne swojej najbliższej rodziny znajduje w internecie strony, które zawierają informacje pomocne przy tworzeniu drzewa genealogicznego 	1

		• drzewo genealogiczne – sposób przedstawienia historii rodziny		• tłumaczy, czym jest drzewo genealogiczne	• wymienia i opisuje rodzinne pamiątki i tradycje	
POWTÓRZENIE MATERIAŁU I SPRAWDZIAN WIADOMOŚCI Z ROZDZIAŁU II						2
ROZDZIAŁ III: CZAS I MAPA W HISTORII						
1. Czas w historii	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 48–54 • zeszyt ucznia • oś czasu 	<ul style="list-style-type: none"> • chronologia i przedmiot jej badań • kronika jako chronologiczny zapis wydarzeń • oś czasu i umieszczanie na niej dat • podział czasu na okresy p.n.e. i n.e. • cyfry rzymskie oraz ich arabskie odpowiedniki • terminy: <i>data, era, epoka historyczna, tysiąclecie, wiek</i> • epoki historyczne: starożytność, średniowiecze, nowożytność, współczesność, oraz ich daty graniczne • inne sposoby rachuby czasu 	I.	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia termin <i>chronologia</i> • wskazuje narodziny Jezusa z Nazaretu jako początek naszej ery • odczytuje skróty: p.n.e. i n.e. • określa czas trwania wieku i tysiąclecia • zapisuje liczby arabskie cyframi rzymskimi • rysuje oś czasu i umieszcza na niej daty • porządkuje daty w sposób chronologiczny • posługuje się terminami: <i>data, era, epoka historyczna, tysiąclecie, wiek, prehistoria</i> • wymienia epoki historyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: <i>rocznik, kronika</i> • wymienia daty graniczne epok historycznych • wskazuje wydarzenia, które oznaczają początek i koniec poszczególnych epok historycznych • krótko charakteryzuje poszczególne epoki historyczne • przedstawia rachubę czasu stosowaną przez muzułmanów 	1
2. Obliczanie czasu w historii	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 55–59 • zeszyt ucznia • oś czasu 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczanie upływu czasu między poszczególnymi wydarzeniami • określanie wieku wydarzeń • podział czasu na wieki i półwiecza 	I.	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza, ile czasu upłynęło między poszczególnymi wydarzeniami • ustala wiek wydarzeń • wskazuje daty graniczne wieków i tysiącleci • określa datę danego wydarzenia, używając określeń <i>I połowa</i> lub <i>II połowa danego wieku</i> • umieszcza daty na osi czasu 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje genezę zabaw sylwestrowych 	1

3. Czytamy mapę i plan	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 62–64 • zeszyt ucznia • mapa Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • kartografia jako nauka • podobieństwa i różnice między mapą a planem • znaczenie mapy w pracy historyka • skala i legenda mapy • informacje, jakie można odczytać z mapy • podobieństwa i różnice między mapami historycznymi a geograficznymi • najstarsze mapy świata 	II. 3.2	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia termin <i>kartografia</i> • tłumaczy, czym są skala i legenda mapy • omawia, z jakich elementów składa się mapa historyczna • odróżnia mapę od planu • porównuje mapy geograficzne i historyczne • odczytuje z mapy podstawowe informacje 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie historyczne stolice Polski • omawia rolę mapy w poznawaniu przyczyn i przebiegu wydarzeń historycznych • wyjaśnia, czym jest orientacja mapy • opisuje, jak dawniej wyglądały mapy, i na tej podstawie porównuje, jakie wyobrażenia o świecie mieli ludzie w przeszłości, a jakie wyobrażenia mają dzisiaj • podaje przykład zastosowania GPS 	1
POWTÓRZENIE MATERIAŁU I SPRAWDZIAN WIADOMOŚCI Z ROZDZIAŁU III						2
ROZDZIAŁ IV: Z NAJDAWNIEJSZYCH DZIEJÓW						
1. Życie pierwszych ludzi	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 68–73 • zeszyt ucznia • oś czasu • mapa 	<ul style="list-style-type: none"> • pochodzenie człowieka • epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza • życie człowieka pierwotnego • różnice między koczowniczym a osiadłym trybem życia • początki rolnictwa i udomowienie zwierząt • sposoby wytopienia żelaza dawniej i dziś 	I. II.	<ul style="list-style-type: none"> • umieszcza na osi czasu przybliżone daty pojawienia się praludzi i homo sapiens • wskazuje na mapie tereny, na których pojawili się przodkowie człowieka, i określa kierunki ich wędrówki • omawia znaczenie umiejętności rozpalania ognia dla praludzi • wymienia narzędzia, którymi posługiwali się praludzie • porównuje koczowniczy i osiadły tryb życia 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia, jak zmieniał się wygląd człowieka • wyjaśnia, co oznaczają nazwy: <i>epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza</i> • określa, jakie znaczenie dla rozwoju społeczności ludzkich miało posługiwanie się mową • porównuje życie praludzi z życiem współczesnego człowieka • wymienia pierwsze uprawiane przez człowieka zboża oraz pierwsze hodowane przez niego zwierzęta 	1

				<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dokonania, które umożliwiły człowiekowi przejście do osiadłego trybu życia • opowiada o początkach rolnictwa, pierwszych narzędziach rolniczych i udomowieniu zwierząt • wyjaśnia, czym była ziemianka 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy termin <i>dymarka</i> • przedstawia dawne i współczesne sposoby wytopu żelaza 	
2. Pierwsze cywilizacje	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 74–79 (w tym tekst źródłowy, s. 76) • zeszyt ucznia • oś czasu • mapa 	<ul style="list-style-type: none"> • termin <i>cywilizacja</i> • pierwsze miasta-państwa • Egipt i Mezopotamia jako miejsca powstania najstarszych cywilizacji • życie w dolinach wielkich rzek • kultura i sztuka pierwszych cywilizacji • podział społeczeństwa w starożytnym Egipcie • terminy: <i>mumia, sarkofag, piramida, faraon, kanał nawadniający</i> • znaczenie odkrycia skarbu Tutenchamona dla historyków 	I. II.	<ul style="list-style-type: none"> • umieszcza na osi czasu daty powstania pierwszych państw sumeryjskich • wskazuje na mapie rzeki Eufrat, Tygrys i Nil oraz miasto Babilon • wyjaśnia, kim byli Sumerowie • wymienia najważniejsze osiągnięcia pierwszych cywilizacji: system nawadniający, koło, koło garncarskie, szkło, cegłę, kalendarz • podaje nazwy warstw społecznych starożytnego Egiptu • tłumaczy terminy: <i>mumia, sarkofag, piramida, faraon, Babilon, Mezopotamia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego pierwsze cywilizacje powstały nad wielkimi rzekami • omawia sposób działania kanałów nawadniających • przedstawia najważniejsze osiągnięcia mieszkańców Mezopotamii – sześćdziesiątkowy system liczenia, jednolite jednostki miar i wag, obliczanie kątów, mierzenie czasu • charakteryzuje warstwy społeczne starożytnego Egiptu • wymienia najważniejsze zabytki starożytnych Mezopotamii i Egiptu 	1
3. Od hieroglifów do alfabetu	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 80–86 • zeszyt ucznia • oś czasu • mapa 	<ul style="list-style-type: none"> • powstanie pisma i jego znaczenie • pismo obrazkowe i klinowe, • hieroglify egipskie, • pismo alfabetyczne, • historia materiałów pisarskich, 	I. II. III. 9.1	<ul style="list-style-type: none"> • umieszcza na osi czasu przybliżone daty wynalezienia pisma i powstania pierwszego pisma alfabetycznego • odnajduje na mapie obszar, na którym po raz pierwszy zastosowano pismo 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie znaczenie miało wynalezienie pisma dla historii jako nauki • wymienia co najmniej kilka alfabetów wywodzących się z alfabetów łącińskiego i greckiego 	1

		<ul style="list-style-type: none"> współczesne pismo obrazkowe 		<ul style="list-style-type: none"> przedstawia różne rodzaje pisma: obrazkowe, klinowe i alfabetyczne wyjaśnia, jakie znaczenie miało wynalezienie pisma dla rozwoju cywilizacyjnego człowieka wskazuje egipskie pismo hieroglificzne jako przykład pisma obrazkowego prezentuje charakterystykę i historię pisma klinowego wskazuje Fenicjan jako twórców pisma alfabetycznego tłumaczy, że alfabety grecki i łaciński stanowią podstawę, z której wywodzą się alfabety używane współcześnie w Europie omawia ogólnie historię książki i piśmiennictwa – od glinianej tabliczki do czytnika książek elektronicznych 	<ul style="list-style-type: none"> wylicza materiały pisarskie, których używano w starożytności tłumaczy, czym są piktogramy i w jakim celu się je stosuje 	
POWTÓRZENIE MATERIAŁU I SPRAWDZIAN WIADOMOŚCI Z ROZDZIAŁU IV						2
ROZDZIAŁ V: W STAROŻYTNEJ GRECJI						
I. Demokratyczne Ateny	<ul style="list-style-type: none"> podręcznik, s. 90–96 (w tym tekst źródłowy, s. 93) zeszyt ucznia mapa starożytnej Grecji 	<ul style="list-style-type: none"> antyczna Grecja jako kraj żeglarzy położenie geograficzne Grecji terminy: <i>Hellada, Hellenowie, wielka kolonizacja, kolonia, Akropol, agora, demokracja, polis</i> 	I. II. III. 9.2.	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie starożytną Grecję i Ateny omawia położenie geograficzne i jego wpływ na zajęcia ludności greckiej wyjaśnia terminy: <i>Hellada, Hellenowie, wielka kolonizacja, kolonia, Akropol, agora, demokracja, polis</i> 	<ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenie kontaktów zamorskich dla starożytnych Greków wyjaśnia, czym była wielka kolonizacja, i wskazuje na mapie jej kierunki tłumaczy, na czym polegała wyjątkowość greckiej polis 	1

		<ul style="list-style-type: none"> • Ateny jako przykład greckiej polis • Perykles – najwybitniejszy przywódca demokratycznych Aten • cechy charakterystyczne demokracji ateńskiej • porównanie demokracji ateńskiej i współczesnej demokracji przedstawicielskiej • działanie sądu skorupkowego 		<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy charakterystyczne demokracji ateńskiej • opowiada o osobie i rządach Peryklesa • tłumaczy, jaką rolę w Atenach odgrywał sąd skorupkowy 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia postępowanie Peryklesa i uzasadnia swoją opinię • podaje cechy, które powinny wyróżniać dobrego polityka i obywatela • porównuje demokrację ateńską ze współczesną demokracją przedstawicielską • przedstawia, w jaki sposób działał sąd skorupkowy i dlaczego odgrywał on ważną rolę w demokracji ateńskiej 	
2. Teatr w starożytnej Grecji	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 97–100 (w tym tekst źródłowy, s. 99) • zeszyt ucznia • oś czasu 	<ul style="list-style-type: none"> • geneza teatru greckiego • najważniejsi tragedio- i komediopisarze greccy • przebieg konkursów teatralnych • budowa greckiego amfiteatru • wpływ Homera i przypisywanych mu dzieł na rozwój greckiej sztuki • teatr współcześnie 	I. II. III. 9.2	<ul style="list-style-type: none"> • umieszcza na osi czasu wiek, w którym narodził się teatr w antycznej Grecji • opowiada, w jaki sposób powstał starożytny teatr • tworzy krótką wypowiedź na temat Sofoklesa • omawia znaczenie teatru dla antycznych Greków • wymienia rodzaje sztuk granych w greckim teatrze (komedia, tragedia) • przedstawia cechy charakterystyczne teatru greckiego • opisuje przebieg konkursów teatralnych w starożytnej Grecji • podaje nazwy elementów, z których zbudowany był grecki amfiteatr 	<ul style="list-style-type: none"> • określa różnice między tragedią i komedią • wymienia najważniejszych greckich dramatopisarzy • porównuje teatr w starożytnej Grecji z teatrem współczesnym • opisuje elementy, z których zbudowany był grecki amfiteatr • wyjaśnia, dlaczego dramaty antycznych twórców są wystawiane współcześnie • wskazuje, gdzie znajduje się najbliższy teatr 	1

3. Bogowie, mity i uczeni	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 101–107 (w tym tekst źródłowy, s. 105) • zeszyt ucznia 	<ul style="list-style-type: none"> • terminy: <i>politeizm, mit, heros, filozofia</i> • najważniejsi greccy bogowie: Zeus, Hera, Posejdon, Afrodyta, Atena, Hades, Hefajstos, Ares, Apollo, Hermes • dwanaście prac Heraklesa • Homer i przypisywane mu dzieła • starożytna Grecja ojczyzną filozofii • osiągnięcia starożytnych Greków 	II. III. 9.2	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wierzenia starożytnych Greków • opisuje, jak antyczni Grecy wyobrażali sobie bogów • wymienia najważniejszych greckich bogów (Zeus, Hera, Posejdon, Afrodyta, Atena, Hades, Hefajstos, Ares, Apollo, Hermes) • wyjaśnia terminy: <i>politeizm, mit, heros, filozofia</i> • opowiada o Homerze i jego dziełach • tłumaczy, czym zajmują się filozofowie • omawia dokonania Sokratesa, Platona i Arystotelesa w filozofii oraz Hipokratesa w medycynie • podaje najważniejsze osiągnięcia starożytnych Greków 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje wierzenia Greków z innymi poznanymi religiami • wymienia atrybuty greckich bogów • opowiada co najmniej jeden mit grecki • podaje przykłady prac Heraklesa • przedstawia główne wątki „Iliady” i „Odysei” • wyjaśnia, co oznacza wyrażenie <i>koń trojański</i> • wskazuje przykłady dzieł sztuki współczesnej, które nawiązują do greckich mitów • ocenia, jakie znaczenie dla współczesnych ludzi mają osiągnięcia starożytnych Greków 	1
4. Na greckim stadionie	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 110–112 • zeszyt ucznia • oś czasu 	<ul style="list-style-type: none"> • terminy: <i>olimpiada, igrzyska olimpijskie</i> • rola sportu w starożytnej Grecji • tradycje starożytnych igrzysk we współczesnych olimpiadach 	I. 9.2	<ul style="list-style-type: none"> • podaje rok i wiek pierwszych igrzysk olimpijskich oraz umieszcza tę datę na osi czasu • przedstawia przebieg antycznych igrzysk • dostrzega podobieństwa i różnice między igrzyskami w starożytnej Grecji a współczesnymi olimpiadami 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę igrzysk olimpijskich we współczesnym świecie • wymienia nazwiska najsłynniejszych polskich olimpijczyków • wyjaśnia, czym był gimnazjon i jakie miał znaczenie dla sprawności fizycznej antycznych Greków 	1

				<ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę sportu w życiu starożytnych Greków • wymienia dyscypliny pięcioboju olimpijskiego • określa, gdzie odbywały się najsłynniejsze igrzyska organizowane na cześć Zeusa 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje rok pierwszych nowożytnych igrzysk olimpijskich i określa wiek tego zdarzenia • tłumaczy, co oznacza pięć okręgów na fladze olimpijskiej • wskazuje, jak termin olimpiada rozumiano w starożytności, i objaśnia, co oznacza on współcześnie • wylicza zasady, których powinni przestrzegać sportowcy podczas rywalizacji 	
POWTÓRZENIE MATERIAŁU I SPRAWDZIAN WIADOMOŚCI Z ROZDZIAŁU V						2
ROZDZIAŁ VI: W STAROŻYTNYM RZYMIE						
1. Rzym – droga do potęgi	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 116–120 • zeszyt ucznia • oś czasu • mapa Imperium Rzymskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • geneza państwa rzymskiego, legenda o Romulusie i Remusie • ustrój republiki rzymskiej • społeczeństwo starożytnego Rzymu • droga Rzymu do potęgi • postacie: Juliusz Cezar, Oktawian August • Imperium Rzymskie i jego zasięg terytorialny • legionista jako żołnierz rzymskiej piechoty • ślady Imperium Rzymskiego zachowane do czasów współczesnych 	I. II. III. 9.3	<ul style="list-style-type: none"> • umieszcza na osi chronologicznej daty założenia Rzymu, zabójstwa Juliusza Cezara oraz rozpoczęcia i zakończenia panowania Oktawiana Augusta, a także określa, w którym wieku odbyły się poszczególne wydarzenia • wskazuje na mapie Rzym, Kartaginę i Półwysep Apeniński oraz największy zasięg terytorialny Imperium Rzymskiego • przedstawia legendarne początki starożytnego Rzymu • omawia różne typy ustrojów państwa rzymskiego: królestwo, republikę, cesarstwo 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest „Wilczyca kapitolńska” • wymienia przyczyny upadku republiki rzymskiej • porównuje ustrój republiki rzymskiej ze współczesną demokracją • podaje różnice między republiką a cesarstwem • przedstawia zasługi Juliusza Cezara i dokonuje oceny tej postaci • tłumaczy, czym są języki romańskie i jakie jest ich pochodzenie • opisuje elementy stroju i uzbrojenia rzymskiego legionisty 	1

				<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: <i>republika, zgromadzenie ludowe, senat, cesarz, prowincja</i> • omawia różnicowanie społeczeństwa rzymskiego, zwracając szczególną uwagę na pozycję niewolników • prezentuje sylwetki Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta • na podstawie ilustracji wymienia elementy stroju i uzbrojenia rzymskiego legionisty 		
2. Osiągnięcia starożytnych Rzymian	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 121–125 • zeszyt ucznia 	<ul style="list-style-type: none"> • kultura i sztuka starożytnego Rzymu jako kontynuacja dokonań antycznych Greków • terminy: <i>bazylika, gladiator, kodeks</i> • prawo rzymskie i jego znaczenie dla współczesnego prawa europejskiego • osiągnięcia starożytnych Rzymian w dziedzinie architektury i budownictwa (Forum Romanum, Panteon, Koloseum, akwedukty, drogi, łuki triumfalne, termy) 	I. II. III. 9.3	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kim byli gladiatorzy • wymienia osiągnięcia antycznych Rzymian w architekturze i budownictwie: Forum Romanum, Panteon, Koloseum, akwedukty, drogi, łuki triumfalne, termy • odpowiada, dlaczego dla starożytnych Rzymian ważne było budowanie dróg • wskazuje prawo rzymskie jako podstawę współczesnego prawa • tłumaczy terminy: <i>bazylika, kodeks</i> • opowiada, czym były Prawo XII Tablic i Kodeks Justyniana 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje cechy rzymskiego budownictwa • omawia najważniejsze osiągnięcia architektoniczne Rzymian • opisuje, w jaki sposób antyczni Rzymianie budowali drogi • odnajduje przykłady zapisów z prawa rzymskiego obowiązujących w dzisiejszym prawodawstwie oraz określa ich znaczenie • wyjaśnia, dlaczego spisanie prawa przez antycznych Rzymian miało wielkie znaczenie dla cywilizacji europejskiej • tłumaczy, dlaczego z rzymskich zasad prawnych korzystamy do dnia dzisiejszego • porównuje rozrywki starożytnych Greków i Rzymian 	1

					• ocenia, jakie znaczenie dla współczesnych ludzi mają osiągnięcia antycznych Rzymian	
3. Początki chrześcijaństwa	<ul style="list-style-type: none"> • podręcznik, s. 128–132 (w tym tekst źródłowy, s. 129) • zeszyt ucznia • oś czasu • mapa Imperium Rzymskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • politeistyczne wierzenia starożytnych Rzymian • Jezus z Nazaretu jako twórca nowej religii monoteistycznej • przyczyny prześladowania chrześcijan w starożytnym Rzymie • rozwój chrześcijaństwa i zakończenie prześladowań • terminy: <i>Ewangelia, Mesjasz, apostoł, poganin, Biblia, Stary i Nowy Testament</i> • znaki pierwszych chrześcijan: chrystogram i ryba • różne odłamy chrześcijaństwa • Watykan jako siedziba głowy współczesnego Kościoła katolickiego 	I. II. III. 9.4.	<ul style="list-style-type: none"> • umieszcza na osi czasu rok zakończenia prześladowań chrześcijan w starożytnym Rzymie i ustala wiek tego wydarzenia • wskazuje na mapie Palestynę • przedstawia, kim byli Jezus z Nazaretu i Konstantyn Wielki • wyjaśnia terminy: <i>Mesjasz, apostoł, poganin, Biblia, Stary i Nowy Testament</i> • określa, kiedy i gdzie narodziło się chrześcijaństwo • opowiada o początkach chrześcijaństwa w Palestynie • wymienia najważniejsze zasady nauki Jezusa z Nazaretu • wylicza przyczyny prześladowań chrześcijan w starożytnym Rzymie • omawia proces rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w Imperium Rzymskim 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje wierzenia Rzymian i starożytnych Greków • przedstawia związki chrześcijaństwa z judaizmem • tłumaczy, jakie znaczenie miała działalność apostołów dla rozprzestrzenienia chrześcijaństwa w Imperium Rzymskim • wyjaśnia, czym jest <i>Ewangelia</i>, • opisuje symbole i znaki pierwszych chrześcijan • prezentuje sylwetkę Nerona • ocenia decyzję Konstantyna Wielkiego o zakończeniu prześladowań chrześcijan w antycznym Rzymie • opowiada, co wydarzyło się w roku 1054 • nazywa różne odłamy chrześcijaństwa • wymienia wydarzenia związane z historią Żydów w Polsce • tłumaczy, dlaczego Watykan jest miejscem ważnym dla katolików 	1
POWTÓRZENIE MATERIAŁU I SPRAWDZIAN WIADOMOŚCI Z ROZDZIAŁU VI						2

W planie zastosowano następujące uproszczenia:

- podręcznik – „Wczoraj i dziś 4”, podręcznik do historii i społeczeństwa dla IV klasy szkoły podstawowej;

- zeszyt ucznia – „Wczoraj i dziś 4”, zeszyt ucznia do historii i społeczeństwa dla IV klasy szkoły podstawowej;

Autorem Roczego planu pracy jest dr Tomasz Maćkowski – doświadczony nauczyciel i wykładowca akademicki.